

STIKI Z RAZISKOVALCI IZSELJENSKE PROBLEMATIKE V KANADI

Irena Gantar Godina

Enomesečno študijsko bivanje v Kanadi spomladi 1996 – v Ottawi in Torontu – je bilo na eni strani plodno in nadvse koristno za raziskovanje izseljevanja Slovencev in drugih slovanskih narodov v Kanado, na drugi strani pa se je pokazalo, da je to samo začetek, drobec, kamenček v širokem mozaiku raziskovanja izseljevanja Slovanov v Kanado. Lahko pa bi preraslo – menim, da bi moralo – v dolgoročnejši študij te zanimive problematike.

Ljubeznosti slovenskega, češkega, poljskega in slovaškega veleposlaništva v Ottawi se moram zahvaliti, da sem dobila nekaj izjemno pomembnih informacij, ki so mi bile v veliko pomoč pri nadaljnjem delu v Torontu in Špeli Marinšek v Edmontonu, v Alberti. Prav tako se moram zahvaliti **dr. Mariji Neudorfl**, sodelavki National Archives v Ottawi, ki nama je v prvih dneh bivanja v Kanadi pomagala z nadvse koristnimi informacijami.

S pomočjo nestorja kanadskih zgodovinarjev **prof. dr. Gordona Skillinga** sva lahko s Špelo takoj po prihodu v Toronto začeli z delom. Obiskali sva **Multicultural History Society of Ontario**, kjer so nama pomagali pri iskanju literature in nama posredovali obilo pomembnih in koristnih informacij, predvsem gospa **Lillian Petroff**, ki je nedavno izdala zgodovino izseljevanja Makedoncev v Kanado, in gospod **Gabrielle P. Scardellato**, za kar se jima na tem mestu posebej zahvaljujem. Seznanila sta naju z nastajanjem Enciklopedije kanadskih ljudstev (*An Encyclopedia of Canada's Peoples*), pri čemer je nekaj dni kasneje direktor MHSO **prof. Paul R. Magocsi** poudaril, da žal niso bili seznanjeni z možnostjo, da bi lahko Inštitut za izseljenstvo ZRC SAZU tvorno in kompetentno sodeloval pri nastajanju gesla Slovenians oz. Slovenes in Canada, kar seveda obžalujemo vsi sodelavci Inštituta.

Prof. Skilling je poskrbel, da sva lahko obiskali tudi Centre for Russian and East European Studies univerze v Torontu. Direktor **prof. Peter H. Solomon** nama je omogočil prost vstop in uporabo njihove izjemno bogate knjižnice – Petro Jacyk Central and East European Resource Centre. Tam sva s pomočjo **prof. dr. Edith S. Klein** in gospe **Sofije Škorić** lahko pregledali zelo veliko literature. Prav tako bogato založena je knjižnica Robarts Library in predvsem oddelek Thomas Fischer Rare Book Library, kjer lahko najdeš najstarejše in izjemno redke in zato dragocene primerke del o priseljevanju v Kanado.

Toronto je glede informacij in literature izjemno bogato in pestro mesto – odločitev, kje naj iščeva naprej, je bila težka. Odločili sva se, da se ločiva – Mariniškova je odšla v Edmonton, kjer se je srečala s poljskimi in ukrajinskimi zgodovinarji in sociologi, ki preučujejo izseljevanje v Kanado. **Prof. Edward Mozejko** jo je seznanil s poljsko literaturo, pogovarjala se je s slovenistom **prof. Priestleyjem**, s slovenskim izseljencem **Frankom Klemnom**, ki je napisal Kratko zgodovino o slovensko-kanadskem združenju v Edmontonu 1964-1984, z ukrajinskimi raziskovalci izseljevanja Ukrajincev, veliko ji je pomagal **dr. Zenon E. Kohut**, direktor kanadskega inštituta za ukrajinske študije na edmontonski univerzi. Kratko bivanje v Edmontonu je bilo izjemno plodno, saj je navezala številne stike z inštitucijami in raziskovalci oz. raziskovalkami. Medtem sem v Torontu obiskala Masarykov center, kjer preučujejo češko izseljevanje, izdajajo svoj časopis, knjige in skrbijo za nemoteno informiranje in povezovanje čeških izseljencev.

V pogovoru s **prof. Andrewom Rossosom** z univerze v Torontu sem dobila obilo informacij o makedonskem izseljevanju v Kanado – pogovor o "Veliki Makedoniji" je bil eden najzanimivejših v tistih dneh.

Tudi srečanje s **prof. Ralphom Bogertom** z oddelka za slovanske jezike in literaturo univerze v Torontu je bilo zanimivo predvsem zaradi informacij, ki sva jih dobili v zvezi s hrvaškimi in srbskimi izseljenci. Pomanjkanje časa in velike razdalje so nama preprečile stik z osrednjima organizacijama v Torontu – naj to ostane v načrtu za naslednje leto.

Izjemno bogata **Metro Toronto Reference Library** (Historicae Canadiana) nama je vzela največ časa. Knjige, statistike, revije, časopisi – potrebovali bi pol leta, da bi pregledali vse, kar ponujajo. Kljub temu sva pregledali zelo veliko gradiva, ki bo – dopolnjeno – izjemno koristno in informativno.

Seveda sva se v Torontu srečali tudi s predstavnikoma slovenskih izseljencev. **Gospa Cvetka Kocjančič** in njen soprog sta – kljub veliki zaposlenosti – našla nekaj prostih uric za pogovor o njunem in najinem delu v Kanadi, za kar se jima na tem mestu iskreno zahvaljujema. Sicer pa gospa Kocjančičeva kot edina Slovenka v Kanadi sodeluje pri nastanku Enciklopedije kanadskih ljudstev. Srečali sva se tudi s prijaznim predsednikom Slovensko-kanadskega kongresa **Stanetom Kranjcem**, ki nama je posredoval izjemno koristne informacije o delu te organizacije, o problemu štetja slovenskih izseljencev ipd. V prijetnem večurnem pogovoru sva ga seznanili z delom Inštituta za izseljenstvo – izkazalo se je, da sploh ni vedel, da obstaja, kaj šele, s kakšnimi raziskavami se ukvarjamo.

Zadnji dnevi v Torontu so bili eno samo hitenje: dobiti čim več fotokopij, informacij, katalogov, naslovov ipd. Zavedali sva se, da je bilo tritedensko bivanje v Torontu šele prvi korak oz. prva faza analize oz. primerjalne študije o Slovencih in Slovanih v Kanadi.

Zahvaliti se moram, ne le upravi ZRC SAZU, marveč predvsem prof. Gordonu Skillingu, prof. Možejku z univerze Alberta in prof. Magočsiju, ki je, naj mimogrede omenim, skupaj s kolegom prof. Lubomyrom Luciukom, raziskovalcem in avtorjem številnih del o ukrajinskem izseljevanju, junija 1996 obiskal naš Inštitut in se prepričal o usposobljenosti naših sodelavcev za sodelovanje pri najzahtevnejših projektih.